

KORRALDUS

26.02.2026 nr DM-126038-19

Põdrasoo turbatootmisala keskkonnaloa nr VO-008 muutmine

1. OTSUS

Lähtudes Roosa Turvas AS 05.10.2023 esitatud keskkonnaloa muutmise taotlusest, võttes aluseks veeseaduse § 191 lg 1, § 187 p 6, maapõuseaduse § 48, § 66 lõike 2 punkti 2, § 67 lõike 1, keskkonnaseadustiku üldosa seaduse § 41 lg 1 p 1 ja 4 ja lg 4, § 59 lg 2 p 4, haldusmenetluse seaduse § 53 lg 2 p 2, § 61 lg 1 ja Rõuge Vallavolikogu 27.02.2024 otsuse nr 1-3/11, **otsustab Keskkonnaamet:**

1.1. Muuta ettevõttele Roosa Turvas AS (registrikood 14383803) kuuluvat Põdrasoo turbatootmisala keskkonnaluba nr VO-008 vastavalt taotlusele järgnevalt:

1.1.1. liita keskkonnaloale nr VO-008 vee erikasutuse keskkonnaluba nr L.VV/331969 ning pikendada keskkonnaluba nr VO-008 maavara kaevandamiseks ja vee erikasutuseks 15 aasta võrra ehk kuni 28.07.2040;

1.1.2. määrata keskkonnaloal nr VO-008 mäeeraldise pindalaks on 31,42 ha ja mäeeraldise teenindusmaa pindalaks 31,75 ha;

1.1.3. määrata keskkonnaloal turbatootmisala sademeveekäitlusnõuded vormidel V4, V7, V16 ja V17;

1.1.4. 1. plokki hästilagunenud turba aktiivne tarbevaru on 136 tuh t. Kaevandatava varu kogus on 82 tuh t. Maksimaalne aastane tootmismahd on 3 tuh t. Varu ja kaevandatava varu kogus on esitatud seisuga 31.12.2025.

1.2. Seada keskkonnaloale kõrvaltingimused lähtuvalt käesoleva korralduse alapeatükis 3.5. „Kõrvaltingimuste seadmine“ toodust.

1.3. Korraldus jõustub selle teatavaks tegemisest ettevõttele Roosa Turvas AS.

2. ASJAOLUD

2.1. Keskkonnaloa muutmise taotluse läbivaatamine

Roosa Turvas AS (registrikood: 14383803; aadress: Turba, Vana-Roosa küla, Rõuge vald, Võru maakond) esitas 05.10.2023 Keskkonnaametile Põdrasoo turbatootmisala keskkonnaloa muutmistaotluse nr T-KL/1020492. Esmataotlus on registreeritud KOTKAS-s 05.10.2023 numbriga DM-126038-1.

Ettevõttel Roosa Turvas AS on kehtiv maavara kaevandamise keskkonnaluba nr VO-008 ja vee erikasutuse keskkonnaluba nr L.VV/331969 Rõuge vallas Sadramõtsa, Põdra ja Kängsepa külades. Põdrasoo mäeeraldis asub kahel riigile kuuluval kinnistul Põdrasoo turbatootmisala (katastritunnus 69702:001:1590, maa sihtotstarve on turbatööstusmaa) ja Põdrasoo turbaala (katastritunnus 69702:001:1600, maa sihtotstarve on turbatööstusmaa). Riigile kuuluvad kinnistud on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisalas ja volitatud asutuseks on Maa- ja Ruumiamet.

Ettevõtte taotleb keskkonnaloa nr VO-008 muutmist seoses keskkonnaloa kehtivusaja lõppemisega 01.08.2026 (Keskkonnaamet on pikendanud loa lõppemise kuupäeva 01.08.2025 aasta võrra 28.07.2025 korraldusega nr DM-133031-1). Samuti taotletakse vee erikasutusloa nr L.VV/331969 liitmist keskkonnaloaga nr VO-008.

Taotletava ala puhul on tegemist pikaajaliselt kasutuses oleva turbatootmisalaga. Põhjapoolne Põdrasoo turbatootmisala (katastritunnus 69702:001:1590) on aktiivsest kasutusest väljas. Põdrasoo turbatootmisala kattub ja lõunaosa (Põdrasoo turbaala, katastritunnus 69702:001:1600) külgneb kaitsealuse liigi metsise elupaigaga.

Lisaks loa pikendamisele 15 aasta võrra soovitakse mäeeraldise teenindusmaa piir korrigeerida vastavaks nendele kinnistupiiridele, mille osas on loa omanikul maakasutuse kokkuleppe või võimalused nende sõlmimiseks. Võrreldes kehtivate piiridega soovitakse antud taotlusega vähendada nii mäeeraldise kui ka selle teenindusmaa piire osas, kus need kattuvad kinnistuga Kodaniku (katastritunnus 69702:001:0282). Võrreldes kehtiva loaga soovitakse pindala vähendada 10,43 ha võrra.

Loa kehtivusperioodi pikendamist taotletakse mäeeraldise põhjaosa lahustükil peamiselt ala korrastamiseks, mäeeraldise lõunaosa lahustüki maavaravaru ammendamiseks ja tootmisala korrastamise planeerimiseks ning elluviimiseks.

Taotletav Põdrasoo turbatootmisala mäeeraldis ja selle teenindusmaa koosneb kahest lahustükist. Taotletava mäeeraldise pindala on 31,42 ha ja selle teenindusmaa pindala 31,75 ha. Mäeeraldis hõlmab maavaravaru plokki 1 aT (hästilagunenud turvas).

Alal tehtud markšeideriaruande (Põdrasoo turbamaardla Põdrasoo turbatootmisala markšeiderimõõdistuse seletuskiri (varu seisuga 31.12.2022), OÜ Inseneribüroo STEIGER, töö nr 23/4350. Seisuga 31.12.2025 on hästilagunenud turba aktiivne tarbevaru 1. plokis 136 tuh t, kaevandatav maavaravaru on 82 tuh t. Taotletav maksimaalne aastane kaevandamise maht on 3 tuh t.

Maavara kasutusalaadeks on põllumajandus ja energeetika. Põdrasoo turbatootmisala korrastamise suunaks on taassoostumine.

Taotletav mäeeraldis ei kattu looduskaitse- ega Natura 2000 alaga. Lähimad Natura 2000 alad on kaugemal kui 1,3 km kaugusel asuv Sadramõtsa loodusala (EELISE kood EE0080614). Lähim siseriiklikult kaitstav ala on Sadrametsa harivesiliku püsielupaik (EELISE kood KLO3000738), mis kattub Sadramõtsa loodusala piiridega. Sadramõtsa looduskaitseala jääb kaugemale kui 2 km. Alal on teada järgmiste kaitsealuste liikide esinemine: teder (*Lyrurus tetrix*; KLO9132925), jõgitiir (*Sterna hirundo*; KLO9134180). Piirneval alal on teada metsis (*Tetrao urogallus*; KLO9101757). Muud liikide elupaigad jäävad oluliselt kaugemale.

Mäeeraldisel teenindusmaa piirides kultuuri- või arheoloogilise väärtusega alasid kinnistul ei ole. Lähim kultuurimälestis on kaugemal kui 1,8 km ning selleks on kivilalme registrikoodiga 13639. Juhuslike leidude korral tuleb teavitada kohe Muinsuskaitseametit.

Keskkonnaamet kontrollis taotleja esitatud taotlusmaterjale vastavust maapõueseaduses (edaspidi *MaaPS*), keskkonnaseadustiku üldosa seaduses (edaspidi *KeÜS*), keskkonnaministri 23.10.2019 määruses nr 56 „Keskkonnanõuete esitamise ja loendamise kord ning keskkonnanõuete esitamise ja loa andmekoosseis” sätestatud nõuetele ning pidas andmeid piisavaks taotluse menetlemiseks.

Riigilõiv 816 EUR on tasutud 05.10.2023 riigilõivuseaduse § 136² lg 1 p 4 ja lg 2 kohaselt (redaktsioon jõustus 01.07.2023).

Keskkonnanõuete taotlust on kontrollinud maavarade registri vastutav töötaja (Maa- ja Ruumiamet, endine Maa-amet 26.10.2023 kiri nr 9-3/23/15161-2; registreeritud keskkonnanõuete infosüsteemis KOTKAS 26.10.2023 nr DM-126038-2).

Eelhinnangu koostamise käigus selgus vajadus lisaandmete järele. Taotletava mäeeraldisel põhjapoolse lahustükist põhja- ja idapool asub metsise (*Tetrao urogallus*) elupaik (registrikood KLO9101757). Metsis kuulub II kaitsekategooriasse. Vastavalt looduskaitseaduse § 46 lõikele 2 arvatakse II kaitsekategooriasse liigid, mis on ohustatud, kuna nende arvukus on väike või väheneb ning levik Eestis väheneb ülekasutamise, elupaikade hävimise või rikkumise tagajärjel; liigid, mis võivad olemasolevate keskkonnategurite toime jätkumisel sattuda hävimisohtu.

Lisaks asuvad mäeeraldisel jõgitiiru ja tedre elupaigad.

Põdrasoo turbatootmisalal käis aktiivne kaevandamistegevus. Keskkonnaametile teadaolevalt ei pesitsenud metsis varasemalt Põdrasoo turbatootmisalale nii lähedal, seega ei olnud varasemalt Põdrasoo turbatootmisala mõju metsisele hinnatud. Keskkonnanõuete muutmistaotlusega soovitakse loa kehtivusaega pikendada 15 aasta võrra. Praegune luba kehtis kuni 01.08.2025. See tähendab, et kaevandamisloa pikendamisel pikeneb mõju ka kaitsealustele liikidele. Keskkonnaamet märkis, et kavandatava tegevusega kaasneb eeldatavalt oluline keskkonnamõju. Tulenevalt eelnevast ning tuginedes KeHJS § 6¹ lõigetele 1 ja 2, palus Keskkonnaamet esitada

Põdrasoo turbatootmisala keskkonnaloa muutmistaotluse edasiseks menetlemiseks eksperthinnang, mis käsitleks kavandatava tegevusega kaasnevaid võimalikke mõjusid mõjupiirkonda jäävatele kaitsealustele liikidele ning hinnangus välja pakkuda tõhusad vältimis ja/või leevendusmeetmed hoidmaks ära ebasoodsaid mõjusid kaitsealusele liigile ning võtta korrastamisel arvesse prioriteetsemaid väärtuseid. Mõjupiirkonda jäävad kaitsealused liigid olid järgmised: jõgitiir (KLO9134180), teder (KLO9132925), metsis (KLO9101757).

Keskkonnaamet palus eksperdi valik kooskõlastada ja esitada vastavasisuline eksperthinnang hiljemalt 11.05.2025.

Roosa Turvas AS vastas Keskkonnaametile 28.04.2025 kirjaga nr DM-126038-11, milles palus Keskkonnaametil pikendada eksperthinnangu tähtaega kuni 30.06.2025. Ettevõtte soovis tähtaega pikendada tulenevalt MTÜ Eesti Ornitoloogiaühingu ekspertiisi valmimise tähtajast.

Keskkonnaamet nõustus 01.05.2025 kirjaga nr DM-126038-12 Roosa Turvas AS sooviga ning pikendas Põdrasoo turbatootmisala keskkonnaloa muutmise taotluse eksperthinnangu esitamise tähtaega kuni 30.06.2025.

Roosa Turvas AS edastas Keskkonnaametile 08.07.2025 kirjaga nr DM-126038-13 Põdrasoo turbaraba linnustiku eksperthinnangu.

Eesti Ornitoloogiaühingu koostatud eksperthinnangu alusel on mõjusid eeltoodud liikidele käsitletud Keskkonnaameti 09.01.2026 otsuses nr DM-126038-16 „Põdrasoo turbatootmisala keskkonnaloa nr VO-008 muutmise taotlusele keskkonnamõju hindamise algatamata jätmine“.

Roosa Turvas AS puudub Kodaniku (katastriüksus 69702:001:0282) kinnistu nõusolek kaevandamise loa pikendamiseks, taotluse seletuskirjas on toodud välja, et arvestades kehtiva loa kehtivusaega, ei ole võimalik enne selle lõppu hetkel teenindusmaalt välja jääva osa korrastamiseks. Seletuskirjas on taotleja toonud täiendavalt välja, et maapõueseaduse kohaselt jääb keskkonnaloa omanikule korrastamise kohustus kehtima ka juhul kui kaevandatud alal kehtiv kaevandamise luba puudub. Loa taotleja on teadlik võetud kohustustest ja on valmis need ka täitma.

Eeltoodust tulenevalt küsis Keskkonnaamet 21.11.2025 kirjaga nr DM-126038-14 Kodaniku (katastriüksus 69702:001:0282) kinnistu omaniku seisukohta Põdrasoo turbatootmisala keskkonnaloa nr VO- 008 muutmistaotlusele. Keskkonnaamet tõi oma kirjas välja, et maapõueseaduse § 85 lg 1 alusel kui kinnisasja omanik ei luba pärast kaevandamisloa kehtivuse lõppemist korrastamistegevust oma kinnisasjal, läheb selle kinnisasja korrastamise kohustus üle kinnisasja omanikule. MaaPS § 85 lg 2 sätestab, et kinnisasja omanik peab alustama kaevandatud maa korrastamise töid aasta jooksul pärast korrastamiskohustuse temale üleminekut.

Keskkonnaamet soovis 21.11.2025 kirjaga nr DM-126038-14 Kodaniku kinnistu (katastritunnus: 69702:001:0282) maaomaniku seisukohta, kas keeldutakse jätkuvalt andmast ettevõttele Roosa Turvas AS nõusolek keskkonnaloa pikendamiseks Kodaniku kinnistu osas.

Samuti sooviti teada, kas Kodaniku kinnistu omanik on teadlik ja valmis võtma üle kinnisasja korrastamiskohustuse. Keskkonnaamet palus maaomaniku seisukohta hiljemalt 03.12.2025. Maaomanik ei esitanud seisukohta määratud tähtaaja jooksul ning ei pikendanud seisukoha esitamise tähtaega.

2.2. Keskkonnaloa taotluse ning otsuse eelnõu avalikustamine ning menetlusosaliste teavitamine

KeÜS § 43 lg 1 ja 2 kohaselt edastas loa andja esmase taotluse 05.10.2023 keskkonnaotsuste infosüsteemi kaudu koheselt pärast selle saamist teadmiseks ja soovi korral arvamuse avaldamiseks Rõuge Vallavalitsusele.

Keskkonnaamet kontrollis keskkonnaloa taotluse vastavust keskkonnaseadustiku üldosa seadusele maapõueseadusele, veeseadusele (edaspidi *VeeS*) ja keskkonnaministri 28.10.2019 vastu võetud määruse nr 56 „Keskkonnaloa taotlusele esitatavad täpsustavad nõuded ja loa andmise kord ning keskkonnaloa taotluse ja loa andmekoosseis“ nõuetele.

KeÜS § 44 kohaselt vaadatakse keskkonnaloa taotlus läbi avatud menetluses, välja arvatud seadusega sätestatud juhul.

Tegemist on keskkonnaloa muutmisega, mis võib mõjutada keskkonnariski suurust. Lähtudes eeltoodust kohaldatakse keskkonnaloa muutmise menetlusele avatud menetluse sätteid.

KeÜS § 47 lõike 2 kohaselt avaldatakse keskkonnaloa taotluse menetlusse võtmise kohta teade väljaandes Ametlikud Teadaanded ja kohalikus või maakondlikus ajalehes. Teate võib jätta kohalikus või maakondlikus ajalehes avaldamata, kui kavandatud tegevusega kaasnev keskkonnahäiring või keskkonnarisk on nii väike, et selle vastu puudub piisav avalik huvi.

Keskkonnaamet jättis keskkonnaloa muutmise taotluse menetlusse võtmise teate avalikustamata kohalikus või maakondlikus ajalehes, kuna kavandatud tegevus on väikese mõjuga ja sellega kaasnev keskkonnahäiring või keskkonnarisk on väike ning kavandatud tegevuse vastu puudub piisav avalik huvi.

Keskkonnaloa muutmise taotlus on 26.04.2024 avalikustatud ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded. Keskkonnaamet teavitas 26.04.2024 kirjaga nr DM-126038-6 keskkonnaloa muutmise taotluse esitamisest ja avatud menetluse algatamisest KeÜS § 46 lõike 1 punktides 1 ja 2 nimetatud isikuid.

Kuni loa andmise või andmisest keeldumise otsuse tegemiseni on igaühel õigus esitada taotluse kohta ettepanekuid ja vastuväiteid. Avalikustamise käigus ettepanekuid/vastuväiteid ei laekunud.

KeÜS § 49 lg 6 kohaselt saatis Keskkonnaamet 29.12.2023 kirjaga nr DM-126038-4 ettevõttele Roosa Turvas AS keskkonnaloa muutmise taotluse Rõuge Vallavalitsusele arvamuse avaldamiseks. MaaPS § 49 lg 6 sätestab, et kaevandamisloa andja saadab kaevandamisloa

taotluse arvamus saamiseks kavandatava kaevandamiskoha kohaliku omavalitsuse üksusele, kes esitab oma arvamuse kirjalikult kahe kuu jooksul taotluse saamisest arvates. Arvamuse esitamine ei piira kohaliku omavalitsuse üksuse õigust esitada edasise menetluse käigus täiendavaid seisukohti. HMS § 16 lg 2 sätestab, et kui teine haldusorgan ei ole arvamust määratud tähtjaks andnud ega tähtaega pikendanud, võib taotluse lahendada teise haldusorgani arvamusega. Rõuge Vallavolikogu nõustus 27. veebruar 2024 otsusega nr 1-3/11 (registreeritud KOTKAS-s 29.02.2024 numbriga DM-126038-5) Põdrasoo turbatootmisala keskkonnaloa nr VO-008 muutmise vastavalt Roosa Turvas AS poolt keskkonnaloa muutmise taotluses märgitule.

Muudetud keskkonnaloa eelnõu ja keskkonnaloa muutmise otsuse eelnõu saadeti 27.01.2026 kirjaga nr DM-126038-17 tutvumiseks ning arvamuse avaldamiseks. Loa omaja ja kohalik omavalitsus ei esitanud arvamust määratud tähtaja jooksul ega pikendanud arvamuse avaldamise tähtaega.

Põdrasoo turbatootmisala keskkonnaloa nr VO-008 muutmise otsuse eelnõu on registreeritud Rõuge Vallavalitsuse dokumendiregistris 28.01.2026 numbriga 6-3/1746-4.

Maa- ja Ruumiamet esitas 09.02.2026 kirjaga nr 7-1/25/11553-3 (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 10.02.2026 nr DM-126038-18) seisukoha, mille kohaselt nõustub Maa- ja Ruumiameti maaparanduse osakond keskkonnaloa muutmise tingimuslikult.

Keskkonnaamet avalikustas KeÜS § 47 lg 6 alusel 03.02.2026 teate keskkonnaloa muutmise eelnõu ja keskkonnaloa muutmise korralduse eelnõu valmimisest ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded. Avalikustamisest tulenevaid vastuväiteid keskkonnaloa eelnõu osas ei laekunud.

Keskkonnaamet teeb muudetud keskkonnaloa teatavaks tulenevalt KeÜS § 58 lg-st 3 teate avaldamisega väljaandes Ametlikud Teadaanded.

3. KAALUTLUSED

3.1. Keskkonnamõju hindamise vajalikkuse üle otsustamine

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (edaspidi KeHJS) § 3 lg 1 p 1 kohaselt hinnatakse keskkonnamõju, kui taotletakse tegevusloa või selle muutmist ning tegevusloa taotlemise või muutmise põhjuseks olev kavandatav tegevus toob eeldatavalt kaasa olulise keskkonnamõju.

KeHJS § 11 lg 2 kohaselt vaatab otsustaja tegevusloa taotluse läbi ning teeb otsuse keskkonnamõju hindamise (edaspidi *KMH*) algatamise või algatamata jätmise kohta KeHJS § 6 lõikes 2 nimetatud valdkondade tegevuse ja KeHJS § 6 lg 2¹ viidatud tegevuse korral õigusaktis sätestatud tegevusloa taotluse menetlemise aja jooksul, kuid hiljemalt 90. päeval pärast KeHJS § 6¹ lg 1 loetletud teabe saamist. KeHJS § 9 lg 1 kohaselt on otsustaja tegevusloa andja, MaaPS §

48 kohaselt annab kaevandamiseks keskkonnaloo Keskkonnaamet. Seega on Keskkonnaamet otsustajaks KeHJS tähenduses.

KeHJS § 6 lg 2¹ on sätestatud kui käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 1–34¹ nimetatud tegevust või kaitist muudetakse või ehitist laiendatakse, peab otsustaja andma eelhinnangu selle kohta, kas kavandataval tegevusel on oluline keskkonnamõju.

Antud juhul liigitub olemasoleva loa tähtaja muutmine ehk pikendamine „tegevuse või kaitise muutmise” alla.

KeHJS § 11 lg 2³ järgi KMH vajalikkus otsustatakse, lähtudes eelhinnangust ja asjaomase asutuse seisukohast KeHJS § 11 lg 4 kohaselt, kui kavandatava tegevuse KMH algatamise või algatamata jätmise otsus tehakse KeHJS § 6 lg 2 või 2¹ alusel, lisatakse otsusele eelhinnang.

KeHJS § 6¹ lõike 3 kohaselt annab Keskkonnaamet eelhinnangu arendaja esitatud ja muu asjakohase teabe alusel ning lähtudes kavandatavast tegevusest, selle asukohast ja eeldatavast keskkonnamõjust. Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded on KeHJS § 6¹ lõike 5 alusel kehtestatud keskkonnaministri 16.08.2017 määrusega nr 31 „Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded“ (*määrus nr 31*).

Keskkonnaamet jättis Põdrasoo maardla Põdrasoo turbatootmisala keskkonnaloo nr VO-008 muutmise taotlusele keskkonnamõju hindamise algatamata 09.01.2026 otsusega nr DM-126038-16. Keskkonnaameti hinnangul puudub kavandatav tegevusel oluline keskkonnamõju, mistõttu KMH algatamine ei ole vajalik alljärgnevatel põhjustel:

1. On välistatud, et tegevus avaldab ebasoodsat mõju Natura 2000 võrgustikku aladele. Kavandatava tegevusel puudub negatiivne mõju kaitstavatele loodusobjektidele, kui arvestatakse käesolevas eelhinnangus ning eksperthinnangus toodud põhimõtteid. See tähendab, et põhjapoolsel alal ei ole turbatootmine lubatud. Ala tuleb korrastada.
2. Kavandatava tegevusega ei kaasne olulist keskkonnamõju veele ega välisõhule, samuti ei ületata piirmäärasid müra ja õhusaastatuse osas. Olulist mõju vibratsiooni osas ei kaasne. Tegevusega ei kaasne koosmõju teiste tegevustega.
3. Põdrasoo turbatootmisala on varasemalt olnud kasutuses samal eesmärgil. Kogu mäeerandis on kaetud toimiva kuivendusvõrgustikuga. Eesvoolude veekvaliteeti ei mõjutata oluliselt.
4. Kavandatava tegevusega ei kaasne mõju inimeste tervisele, heaolule ja varale, samuti avariilukordi või suurõnnetusi.
5. Tööde tegemisel keskkonnakaitsenõuetele vastavalt on avariilukordade esinemine vähetõenäoline.
6. Kavandataval tegevusel puudub oluline kumulatiivse ja piiriülene mõju.

3.2. Kaalutlused keskkonnaloo muutmisel

Korralduse otsustava osa punktiga 1.1 muudetav keskkonnaluba nr VO-008 annab selle omanikule õiguse alljärgneva:

- maavara kaevandamiseks
- vee erikasutuseks.

KeÜS § 41 lg 4 sätestab, et kui tegevused on omavahel ruumiliselt või tehnoloogiliselt seotud, antakse nendeks tegevusteks üks keskkonnaluba.

3.2.1. Maavara kaevandamine

Käesolevaga muudetakse ettevõttele Roosa Turvas AS Põdrasoo turbatootmisala keskkonnaluba nr VO-008. Põdrasoo turbatootmisala keskkonnaluba pikendatakse 15 aasta võrra, lisaks keskkonnaloa pikendamisele muudetakse mäeeraldise teenindusmaa piir vastavaks nendele kinnistupiiridele, mille osas on loa omanikul maakasutuse kokkuleppe või võimalused nende sõlmimiseks. Vörreldes kehtivate piiridega vähendatakse nii mäeeraldise kui ka selle teenindusmaa piire osas, kus need kattuvad kinnistuga Kodaniku (katastritunnus 69702:001:0282).

Keskkonnaloa taotluse seletuskirja kohaselt soovitakse põhjapoolset Põdrasoo turbatootmisala (katastritunnus 69702:001:1590) korrastada ja lõunapoolset Põdrasoo turbaala (katastritunnus 69702:001:1600) katastriüksusel soovitakse maavaravaru ammendada ja tootmisala korrastamist planeerida ning ellu viia.

Keskkonnaloa nr VO-008 alusel (kehtivusega 01.08.2000-31.07.2025) kaevandab Roosa Turvas AS Põdrasoo maardlal Põdrasoo turbatootmisala mäeeraldisel, mille taotletav pindala on 31,42 ha ning teenindusmaa pindala on 31,75 ha hästilagunenud turvast maavara plokis 1 aT maksimaalse aastase kaevandamise mahuga 3 tuh t.

Taotletava maavara kasutusotstarbeks on põllumajandus ja energeetika. Kaevandatud maa kasutamise otstarve on taastuv soo.

Maakatastriseaduse § 182 lg 4 sätestab, et katastriüksusele, millele on välja antud maavara kaevandamise luba, määratakse kaevandamisloast tulenev mäetööstusmaa või turbatööstusmaa sihtotstarve.

Nõuded maavara kaevandamisele

Loa andja kandis keskkonnaloa kõrvaltingimuste tabelisse kõik Põdrasoo turbatootmisala keskkonnaloa nr VO-008 muutmise taotlusele keskkonnamõju hindamise algatamata jätmise otsuses keskkonnahäiringute leevendamiseks välja pakutud keskkonnameetmed.

3.2.2. Vee erikasutus

3.2.2.1. Lubatav tegevus

Veeseaduse (edaspidi *VeeS*) § 187 p 6 alusel on keskkonnaluba vajalik, kui juhitakse sademevett suublasse jäätmekäitlusmaalt, tööstuse territooriumilt, sadamaehitiste maalt, turbatööstusmaalt ja muudest kohtadest, kus on saastatuse risk või oht veekogu seisundile. Ettevõtte vee erikasutus Põdrasoo turbatootmisalal on siiani reguleeritud keskkonnaloas nr L.VV/331969, mis kehtib sama kaua kui maavara kaevandamise keskkonnaluba nr VO-008 (01.08.2026).

Ettevõtte vee erikasutustegevus on seotud nii ruumiliselt kui tehnoloogiliselt maavara kaevandamisega ning keskkonnaloa nr VO-008 muutmistaotlusele on kantud ka vee eri osa. Vee valdkonda puudutavaid muudatusi võrreldes kehtiva veeloaga ei taotleta.

3.2.2.2. Turbatootmisala sademevee suublasse juhtimise nõuded

Nõuded Põdrasoo turbatootmisalalt sademevee suublasse juhtimiseks on määratud keskkonnaloas nr L.VV/331969. Vee erikasutuse keskkonnaluba on antud Keskkonnaameti Lõuna regiooni juhataja 16.07.2019 korraldusega nr 1-3/19/1451 „Vee erikasutusloa nr L.VV/331969 andmine”. Luba on muudetud 19.06.2020 korraldusega DM-110156-2 ning 28.07.2025 korraldusega DM-133035-1. Keskkonnaamet kannab vee erikasutuse keskkonnaloa nr L.VV/331969 loa nõuded ühisele keskkonnaloale nr VO-008.

Keskkonnaloa muutmistaotlusele koostatud eelhinnangus (09.01.2026 nr DM-126038-16) on toodud järeldustes välja, et põhjapoolset lahustüki turba tootmine ei ole lubatud ning ala tuleb korrastada. Põhjapoolset ala teenindas siiani väljalask Põdrasoo Turbatootmisala väljalask nr. 2 (kood VO217), asukohakoordinaadid X:6396478 Y:666999. **Arvestades, et turbatootmine seal edaspidi lubatud ei ole, ei kanna Keskkonnaamet seda väljalasku enam ühisele keskkonnaloale. Samuti ei märgita loale selle väljalaskmega seotud nõudeid ja kohustusi.**

Põdrasoo turbatootmisala vee erikasutuse nõuded olid määratud arvestades loa andmise ajal kehtinud veeseadust ja Vabariigi Valitsuse 29.11.2012 määrust nr 99 „Reovee puhastamise ning heit- ja sademevee suublasse juhtimise kohta esitatavad nõuded, heit- ja sademevee reostusnäitajate piirmäärad ning nende nõuete täitmise kontrollimise meetmed“ (kehtis kuni 01.10.2019). Arvestades eelnevat vaatab Keskkonnaamet väljalaskme Põdrasoo turbatootmisala väljalask nr. 1 (kood VO213) nõuded üle.

Väljalask VO213 teenindab Põdrasoo turbaala (katastritunnus 69702:001:1600) katastriüksusel olevat turbatootmisala. Väljalask paikneb riigi omandis oleval Rõuge metskond 84 (69702:001:0107) kinnistul, mille volitatud asutus on Riigimetsa Majandamise Keskus. Riigimetsa Majandamise Keskuse nõusolek Roosa Turvas AS vee erikasutuse jätkumisele on antud 21.11.2023 kirjas nr 3-1.1./2023/7106 (registreeritud KOTKAS 21.11.2023 nr DM-126038-3).

Turbatootmisalalt suublasse juhitav sademevesi peab vastama keskkonnaministri 08.11.2019 määruse nr 61 "Nõuded reovee puhastamise ning heit-, sademe-, kaevandus-, karjääri- ja jahutusvee suublasse juhtimise kohta, nõuetele vastavuse hindamise meetmed ning saasteainesisalduse piirväärtused¹" (edaspidi *määrus nr 61*) nõuetele. Määruse nr 61 § 5 lõike 1 kohaselt tuleb heit-, sademe-, kaevandus-, karjääri- ja jahutusvee suublasse juhtimisel tagada, et vee- ja veega seotud maismaaökosüsteemide seisund ei halveneks, § 7 lõike 1 kohaselt tohib lahkvoolsest sademeveekanaliseerimisest sademeveelaskme kaudu suublasse juhtida sademevett, mille saastenaajajad ei ületa määruse lisas 1 sätestatud piirväärtusi, mis kehtivad reoveekogumisala kohta, mille koormus on 2000–9999 ie, välja arvatud heljumisisaldus, mis ei tohi ületada 40 mg/l, ja naftasaaduste sisaldus, mis ei tohi ületada 5 mg/l, sama paragrahvi lõike

2 kohaselt kohalduvad turbakaevandusest ärajuhitavale sademeveele määruse nr 61 § 7 lõike 1 toodud nõuded.

Määruse nr 61 § 7 lõigete 7 ja 8 kohaselt on turbakaevandusest ärajuhitavale sademeveele kohustuslik loaga määrata heljumi- ja naftasaaduste sisalduse, biokeemilise hapnikutarbe (BHT₇), üldlämmastiku ja üldfosfori piirväärtused koos vastava seirekohustusega. Muud määruse lisas 1 nimetatud saastenäitajate piirväärtused ja seirenõuded määratakse loas sademevee päritolu ja riskihinnangu põhjal.

Vastavalt eeltoodule tulenevad turbatootmisaladelt suublasse juhitava sademevee saastenäitajate piirväärtused määruse nr 61 lisa 1 veerust, mis vastab reoveekogumisala koormusele 2000-9999 ie (välja arvatud heljumi sisaldus, mis ei tohi ületada 40 mg/l, ja naftasaaduste sisaldus, mis ei tohi ületada 5 mg/l).

Turbatootmisala väljalasule Põdrasoo turbatootmisala väljalask nr. 1 (kood VO213) määratavad saastenäitajate piirväärtused on seega järgnevad: BHT₇=15 mg/l, heljuvaine=40 mg/l, naftasaadused=5mg/l, üldfosfor=1mg/l, üldlämmastik=45mg/l. Keskkonnaamet ei pea vajalikuks teiste saasteainete lisamist.

Keskkonnaamet ei määra loas kuivendusveele lubatud kvartaalseid vooluhulga koguseid vastavalt loa taotlusele, sest kuivendusvee kogus sõltub sademetest ning lumesulamisveest, mille tekkimise koguse üle puudub ettevõttel kontroll. Loale kantakse aastane lubatud suublasse juhitav vooluhulk 255104 m³, mis on määratud arvutuslikult.

Vee erikasutaja peab tagama vee juhtimisel suublasse loaga seatud piirmääradele vastavuse. Veeproovide mittevastavuse korral tuleb loa omajal kasutusele võtta asjakohased meetmed, tagamaks sademevee vastavuse loas kehtestatud piirmääradeni. Saastenäitajate seire tulemuste mittevastavusel loas kehtestatud piirmääradele on loa andjal õigus esitada loa saajale rangemad nõuded ja/või täiendavad tingimused.

Proovivõtu- ja analüüsinõuded

Heit-, sademe-, kaevandus-, karjääri- ja jahutusvee saasteainete ning ohtlike ainete sisalduse ja heitvee pH määramiseks peab vee erikasutaja tagama loaga määratud kohtadest proovide võtmise ning korraldama proovide analüüsi (määrus nr 61 § 14 lg 1). Esinduslikke proove peab olema võimalik võtta suublasse juhitavast sademeveest (määrus nr 61 § 14 lg 2).

Proovi võtmisel tuleb tagada proovi esinduslikkus ning proovi võtmine peab vastama VeeS § 236 lg 7 alusel kehtestatud proovivõtumeetoditele (määrus nr 61 § 14 lg 6).

Analüüsi teostav katselabor peab vastama katselaborite pädevuse üldnõuetele (olema akrediteeritud ja sooritanud katselaborite vahelised võrdluskatsed).

Määruse nr 61 § 16 lõike 5 kohaselt täpsustatakse proovivõtu sagedus ja koht sademe-,

kaevandus-, karjääri- ja jahutusvee ning muu saasteallika korral saastenäitajate määramiseks loas. Sademe-, kaevandus-, karjääri- ja jahutusvee ning muu saasteallika proove tuleb võtta vähemalt üks kord aastas, kuid loa andja ei tohi loaga määrata proovivõtu sageduseks rohkem kui üks kord kvartalis. Loa omaja võib vajaduse korral võtta proove sagedamini, kui on loaga nõutud, ja arvestada kvartali jooksul võetud proovide keskmist tulemust.

Turba kaevandamisel on tootmisperioodi kevad-sügis. Arvestades eelnevat ja loa taotlust määratakse keskkonnaloas väljalasu seire kohustus kaks korda aastas tööde perioodil (II ja III kvartalis). Kaks korda aastas tuleb seirata BHT₇, heljumi, üldfosfori, üldlämmastiku sisaldust. Lisaks määratakse loas väljalaskudel pH seire, kuna turbatootmisalalt suublasse juhittavas vees võib pH olla tavapärasest happelisem.

Turba tootmisel ei kasutata keskkonnohtlikke ega mürgiseid aineid. Turbatootmisalalt ärajuhitav vesi moodustub peamiselt sademetest ja lumesulamisveest. Kuna Keskkonnaametile ei ole seni teada juhtumeid turbakaevandamisel toimunud naftareostuste kohta, määratakse loas naftasaaduste seire kohustus üks kord aastas, III kvartalis.

Keskkonnaloaga nõutav omaseire kuulub veeuuringu alla. Veeuuring VeeS tähenduses on vee, vee-elustiku, veekogu põhjasette, pinnase ja reoveesette ning naftasaaduste ja muude saastavate ainete proovi võtmine ja analüüsimine veeseisundi hindamise, saastatuse kindlakstegemise, veeloatootluse ja selle lisade kontrollimise, veeloat omaja üle tehtava kontrollseire, keskkonnatasu arvutamise ning veeloaga nõutava omaseire eesmärgil (VeeS § 236 lg 2). Kui proove võetakse veeuuringu või joogiveeuuringu käigus, peab proovivõtja olema atesteeritud vastavas valdkonnas käesoleva paragrahvi lõike 5 alusel kehtestatud korra kohaselt, kasutama veeuuringu või joogiveeuuringu eesmärgiga sobivaid mõõte- ja proovivõtuvahendeid ning järgima asjakohast mõõtemetoodikat (VeeS § 243 lg 1). Atesteerimisele kuuluvad proovivõtuvaldkonnad määrab ning proovivõtjale esitatavad nõuded, õppeprogrammi, atesteerimise korra, atesteerimistunnistuse vormi ja atesteerimiskomisjoni töökorra kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega „Atesteerimisele kuuluvad proovivõtuvaldkonnad, proovivõtjale esitatavad nõuded, õppeprogramm, atesteerimise kord, atesteerimistunnistuse vorm ja atesteerimiskomisjoni töökorra“ (VeeS § 243 lg 5). Sademevee valdkond ei ole nimetatud määruses välja toodud. Valdkonnas, milles proovivõtjaid ei atesteerita, peab proovivõtja proovivõtul järgima asjaomase proovivõtuvaldkonna tunnustatud meetodit ja tagama, et saadud tulemuste jälgitavus on tõendatud (VeeS § 243 lg 2).

Omaseire tulemused tuleb esitada Keskkonnaametile elektrooniliselt keskkonnaotsuste infosüsteemis. Väljalaskme omaseire aruandele lisada ärajuhitud sademevee koguse määramise arvutuskäik.

Kui seire tulemusel või muul viisil selgub, et keskkonnaloaga lubatud tegevusega kaasneb keskkonnoht või oluline keskkonnohuring, võib Keskkonnaamet KeÜS § 59 lg 1 p 2 alusel algetada keskkonnaloa muutmise menetluse, et seada täiendavaid tingimusi või piiranguid. Täiendavalt on Keskkonnaametil KeÜS § 62 lg 2 p 2 alusel õigus keskkonnaluba kehtetuks tunnistada juhul, kui loa omaja ei täida loaga või õigusaktiga sätestatud nõudeid.

Suublaseire

Määruse nr 61 § 10 lõike 1 järgi määrab loa andja suubla seire nõude sademeveele üksnes juhul, kui on alust arvata, et ärajuhitav vesi omab mõju suublaks oleva vee ökosüsteemile. Põdrasoo turbatootmisala väljalaskme nr 1 kuivendusvee suublaks on Solboja (VEE1158300), teise nimetusega Põdrasoo peakraav. Umbes 2,4 km peale kuivendusvee väljalasku suubub Solboja Pähni oja (VEE1158200). Solboja ja Pähni oja kuuluvad Koiva vesikonna Mustjõe alamvesikonda. Solboja ei ole keskkonnaministri määruse nr 19 „Pinnaveekogumite nimekiri, pinnaveekogumite ja territoriaalmere seisundiklasside määramise kord, pinnaveekogumite ökoloogiliste seisundiklasside kvaliteedinäitajate väärtused ja pinnaveekogumiga hõlmamata veekogude kvaliteedinäitajate väärtused“ kohaselt kinnitatud pinnaveekogum. Pähni oja pinnaveekogumi Pähni (kood 1158200_1) koondseisund on viimastel aastatel järjepidevalt olnud hea.[\[1\]](#)

Turbatootmise käigus suureneb turbatootmisalalt ärajuhitavas sademevees peamiselt heljumi sisaldus. Lisaks suurenevad vähesel määral lahustunud toitainete (lämmastik, fosfor) ning orgaanilise aine sisaldus. Põdrasoo turbatootmisala on ümbritsetud turbatootmise kasutusest väljasolevate aladega. Settebasseinid turbatootmisalal puuduvad. Taotluse kohaselt on lõunapoolsele alale kavandatud üks settebassein (S-1).

Keskkonnavalga nr L.VV/331969 kehtivuse ajal (kehtib alates 16.07.2019) teostatud omaseire tulemustel vastab väljalaskmega Põdrasoo turbatootmisala väljalask nr. 1 (kood VO213) suublasse juhitud vesi sademevee nõuetele saasteainete BHT7, heljum, Nüld ja Püld osas. Esinenud on seni kehtinud loas sademevee keemilise hapnikutarbele (KHT) määratud piirnормi (125 mg/l) ületamist, kuid see tuleneb turbatootmisalalt ärajuhitava vee looduslikest omadusest. Edaspidi loas KHT sisaldust ei reguleerita.

Arvestades eelnevat, Põdrasoo turbatootmisala kuivendusvee väljalaskme kaugust Pähni pinnaveekogumist ja kogumi head koondseisundit otsustab Keskkonnaamet mitte määrata suublaseiret.

Keskkonnatasu deklareerimine ja seireandmete esitamine

Keskkonnatasude seaduse (edaspidi kui *KeTS*) § 17 lõike 3 kohaselt ei nõuta saastetasu, kui *KeTS* § 17 lõikes 1 nimetatud aineid ja ühendeid heidetakse veekogusse, põhjavette või pinnasesse sademeveega sademeveekanalisatsiooni kaudu ning see vesi vastab VeeS alusel *KeTS* § 17 lõikes 1 punktides 1–7 ja 9 nimetatud ainete ja ühendite osas kehtestatud keskmistele piirväärtustele. *KeTS* § 17 lõikes 5 on sätestatud, et kui *KeTS* § 17 lõikes 3 nimetatud sademevee kvaliteedinäitajad ei vasta VeeS alusel *KeTS* § 17 lõike 1 punktides 1-7 ja 9 nimetatud ainete ja ühendite osas sademevee kohta kehtestatud keskmistele piirväärtustele, tasutakse saastetasu saasteainete piirväärtusi ületava koguse eest *KeTS* §-s 20 sätestatu järgi.

Kuna turbatootmisalalt suublasse juhitud kuivendust vett käsitletakse sademeveena, ei nõuta *KeTS* § 17 lõike 3 kohaselt saastetasu, kui on täidetud samas lõikes toodud nõuded.

Keskkonnatasu deklaratsioon tuleb lähtuvalt KeTS §-st 33⁴ Keskkonnaametile esitada posti teel, elektroonilisel andmekandjal, elektroonilist andmesidet kasutades või keskkonnaotsuste infosüsteemi või muu infosüsteemi kaudu või anda üle Keskkonnaametile hiljemalt aruandekvartalile järgneva kuu 17. kuupäevaks. Keskkonnaameti eelistus on saada deklaratsioone keskkonnaotsuste infosüsteemi kaudu. Keskkonnatasu tuleb maksta Maksu- ja Tolliameti poolt avatud ettemaksukontole. Ettemaksukontolt mahaarvestamine toimub automaatselt kohustuse tähtaja saabudes. Keskkonnatasu arvutus tuleb esitada ka juhul, kui reaalsel keskkonnakasutust pole toimunud.

KeTS § 32 lg 6² kohaselt juhul, kui keskkonnaloas on sätestatud kohustus korraldada suublasse juhitavas vees sisalduvate saasteainete seiret harvemini kui üks kord kvartalis, arvutatakse saastetasu selle aruandekvartali kohta, mil seiret ei teostata, viimaste saastetasu arvutamise aluseks olnud seiretulemuste alusel.

Väljalaskme omaseire analüüs on saastetasu arvutuse aluseks ja tuleb esitada vastavalt loas toodud sagedusele keskkonnaotsuste infosüsteemi kaudu (KeÜS § 40¹ lg 1 p 1).

Veekasutuse aruanne tuleb esitada üks kord aastas (veeseadus § 195 lg 1).

3.3. Täiendavad kaalutlused keskkonnaloa muutmisel

MaaPS § 1 lõike 3 kohaselt kohaldatakse kaevandamisloa andmise ja muutmise menetlusele HMS avatud menetluse sätteid, arvestades MaaPS erisusi. MaaPS § 1 lõike 4 järgi kohaldatakse maavara kaevandamise keskkonnaloa andmise ja muutmise menetlusele KeÜS 5. peatükki, arvestades MaaPS-i erisusi.

MaaPS § 48 kohaselt annab kaevandamise keskkonnaloa Keskkonnaamet.

MaaPS § 49 lõike 1 kohaselt esitab taotleja kaevandamise keskkonnaloa saamiseks loa andjale taotluse.

MaaPS § 66 lõike 2 punkti 2 kohaselt võib muuta kaevandamisluba, kui loa omaja taotleb kaevandamisloa kehtivusaja pikendamist. MaaPS § 67 lõike 1 kohaselt, kui kaevandamisloa kehtivusaja jooksul ei ole kaevandatavat maavara mäeeraldise piires täielikult ammendatud või kaevandatud maa ei ole korrastatud, pikendab kaevandamisloa andja loa omaja taotluse alusel loa kehtivust aja võrra, mis on vajalik maavara ammendamiseks. Turba kaevandamise lubade kehtivust võib pikendada 30 aasta kaupa kuni kaevandatava maavara ammendumiseni.

Käesoleval juhul taotletakse loa kehtivusaja pikendamist 15 aasta võrra.

Turba kaevandamiseks on lubatud kaevandamisluba anda üksnes kaevandamisega rikutud ja mahajäetud turbaalade nimekirja või kaevandamiseks sobivate turbaalade nimekirja kantud alale või maardlale. Kaevandamiseks sobivate turbaalade nimekirja kantakse turbamaardla või selle osa või muu turbaala, mis on inimtegevusest mõjutatud ja mis ei oma eeldatavalt olulist

looduskaitseväärtust. Põdrasoo turbamaardla Põdrasoo turbatootmisala on kantud keskkonnaministri 27.12.2017 määruse nr 87 „Kaevandamisega rikutud ja mahajäetud turbaalade ning kaevandamiseks sobivate turbaalade nimekiri“ §-s 3 nimetatud kaevandamisega rikutud ja mahajäetud turbaalade nimekirja. Kuna kaevandamisega rikutud ja mahajäetud turbaalad tuleb korrastada, on mõistlik sealt enne kaevandamisväärne maavara varu väljata.

Sellest tulenevalt on otstarbekas Põdrasoo turbatootmisala kaevandamisega jätkata ja keskkonnanaloe pikendamine 15 aasta võrra on põhjendatud, vältimaks uute alade avamise vajadust ning lootes, et 15 aasta pärast saab kaevandamisega rikutud ja mahajäetud ala korrastada.

MaaPS § 49 lõike 6 kohaselt saadab keskkonnanaloe andja kaevandamise keskkonnanaloe taotluse arvamuse saamiseks kavandatava kaevandamiskoha kohaliku omavalitsuse üksusele, kes esitab oma arvamuse kirjalikult kahe kuu jooksul taotluse saamisest arvates. Koosõlas MaaPS § 49 lõikega 6 edastas Keskkonnaamet Põdra turbatootmisala keskkonnanaloe taotluse 29.12.2023 kirjaga nr DM-126038-4 Rõuge Vallavalitsusele arvamuse avaldamiseks tähtajaga 01.03.2024. Rõuge Vallavolikogu nõustus 27. veebruar 2024 otsusega nr 1-3/11 (registreeritud KOTKAS-s 29.02.2024 numbriga DM-126038-5) Põdrasoo turbatootmisala keskkonnanaloe nr VO-008 muutmisega.

MaaPS § 50 lõike 6 kohaselt tuleb taotlusele lisada kaevandamisjäätmekava, kui kaevandamise käigus tekib kaevandamisjäätmekava, mida ladustatakse mäeeraldise teenindusmaal, mis ei ole jäätmehoidla jäätmeseaduse § 35² tähenduses. MaaPS § 50 lõike 3 kohaselt peab taotluse seletuskiri sisaldama andmeid kaevandamise käigus tekkivate kaevandamisjäätmekavade kohta. Põdrasoo turbatootmisala keskkonnanaloe nr VO-008 muutmise taotluse seletuskirja kohaselt kaevandamisjäätmekavaid ei teki.

Seletuskirja kohaselt on kogu eemaldatud materjal leidnud kasutust rajatiste ehitamisel, seega pole see käsitletav jäätmekavaks. Taotleja on teadlik, et juhul, kui tegevuse käigus selgub, et kaevandamisjäätmekavaid siiski tekib, on kohustus esitada kaevandamisjäätmekava.

Eelnevale tuginedes ei ole antavale keskkonnanaloele jäätmekavade eriosa lisamine vajalik. Juhul kui tegevuse käigus selgub, et kaevandamisjäätmekavaid siiski tekib, on kohustus ka kaevandamise jäätmekava esitada ning taotleja keskkonnanaloele juurde jäätmekavade eriosa.

Põdrasoo turbatootmisala on varasema turbatootmise tegevuse tulemusena suures osas välja töötatud. Rajatud on kuivenduskraavid ja väljaveoteed.

KeÜS § 42 lõike 1 punkti 5 kohaselt peab keskkonnanaloe taotluses märkima kavandatava tegevuse eesmärgi ja põhjenduse. Kavandatava tegevuse eesmärgiks on Põdrasoo turbatootmisala keskkonnanaloe kehtivusaja pikendamine 15 aasta võrra, lisaks soovitakse mäeeraldise teenindusmaa piiri korrigeerida vastavaks nendele kinnistupiiridele, mille osas on loa omanikul maakasutuse kokkuleppe või võimalused nende sõlmimiseks.

Arvestades seniseid ajalooliseid tootmismahte tootmisalal ja taotletava mäeeraldise pindala,

soovib ettevõtte keskkonnavalda kehtivusaega pikendada kaevandamisega rikutud maa-alade korrastamiseks ja vähesel määral, juhul kui see on majanduslikult põhjendatud, jääkvaru ammendamiseks mäeeraldise lõunaosa (Põdrasoo turbaala, katastritunnus 69702:001:1600) lahustükil.

Põdrasoo turbatootmisala mäeeraldisel viidi 2013. aastal läbi geoloogiline uuring, mille eesmärk oli Põdrasoo turbatootmisala jääkvaru ümberhinnata. Maavaravaru on arvele võetud Keskkonnaministri 09.01.2025 korraldusega nr 106. Varu ümberhindamise tulemusel võeti arvele Põdrasoo turbatootmisalal Põdrasoo turbatootmisala (69702:001:1590), Põdrasoo turbaala (69702:001:1600) ja Kodaniku (69702:001:0282) katastriüksustel hästilagunenud turba varu järgmiste koguste ja ploki pindaladega:

- aktiivse tarbevaru plokk 1 Ta (pindala 41,85 ha) hästilagunenud turba varu kogusega 135,7 tuh t;
- passiivse tarbevaru plokk 6 Tp (pindala 0,31 ha) hästilagunenud turba varu kogusega 1,9 tuh t (Põdrasoo peakraavi veekaitsevöönd).

Alal tehtud markšeideriaruande (Põdrasoo turbamaardla Põdrasoo turbatootmisala markšeiderimõõdistuse seletuskiri (varu seisuga 31.12.2022), OÜ Inseneribüroo STEIGER, töö nr 23/4350, kohaselt taotletaval ala vähelagunenud turba varu puudub (plokk 2 aT) ehk see on ammendatud.

Taotletav kaevandatav maavaravaru (seisuga 31.12.2025. a) on hästilagunenud turba plokis 1 aT 82 tuh t. Põdrasoo turbatootmisalal taotletakse maavara kaevandamise loa kehtivuse pikendamist 15 aasta võrra, maksimaalse aastase kaevandamise mahuga 3 tuh t.

Põdrasoo maardlas on turvast kaevandatud pikaajaliselt ning võimalikud turbatootmisega kaasnevad mõjud on üldjoontes avaldunud. Taotletava mäeeraldise puhul on tegemist pikaajaliselt töös olnud tootmisalaga, mille tõttu on selles piirkonnas taristu tootmiseks juba rajatud, kooritud sugekiht ning rajatud kuivendusvõrk.

3.4. Loa muutmisest keeldumise aluste väljaselgitamine

Loa andja kohustus on selgitada välja kõik asjaolud, millel on otsuse tegemisel määrav tähtsus. Menetluse käigus kogutud andmestiku põhjal on vajalik välja selgitada, kas konkreetse loa taotluse puhul esineb hetkel kehtiva MaaPS §-s 55 sätestatud loa andmisest keeldumise aluseid.

MaaPS § 55 lõike 2 punktides 1-9 ja lõike 3 punktides 2-3 toodud asjaolusid Põdrasoo turbatootmisala mäeeraldise, selle teenindusmaa või nende asukohaga seoses ei esine, seega ei ole nimetatud punkte keeldumise alusena asjakohane käsitleda.

MaaPS § 55 lõike 2 punkt 10 sätestab, et keskkonnavalda andmisest keeldutakse, kui kaevandamine on vastuolus riigi huviga. Turba kaevandamisega kaasnevad märkimisväärsed keskkonnahäiringud, mille vältimist tuleb MaaPS § 55 lõike 2 punkti 10 rakendamisel käsitleda riigi huvina. Selliseid häiringuid võib lubada üksnes tingimusel, et need on proportsionaalsed

võrreldes kasuga, mida kaevandamisest saadakse. KeÜS § 52 lõike 1 punktist 7 tuleneva keeldumise aluse puhul ei tule hinnata ainult seda, kas kaevandataval turbal on kasutusostarve, vaid ka seda, kas loodusvara kasutus pole ilmselt raiskav. Turba kaevandamisel ei kasutata turvast üksnes loodusvarana, vaid mõjutatakse ökosüsteemi tervikuna. Looduslikus seisundis raba pakub peale turbaga varustamise muid olulisi looduse hüvesid (n-ö ökosüsteemide teenuseid), nt puhta vee säilitamine ja süsiniku sidumine.

Keskkonnakaitseloa andmisel või muutmisel (sh pikendamisel) turba kaevandamiseks kaalutakse, mis võiks olla hinnanguliselt taotletava tegevusega kaasneda võiv kahju ökosüsteemide teenustele ning kas kaevandamisest saadav eeldatav lisandväärtus kaevandatud turba kohta kaalub üles potentsiaalse kaevandamisega ökosüsteemidele tekitatava kahju.

Ökosüsteemide teenuste hindamiseks kasutati mudelit, mis on välja töötatud Tartu Ülikooli ja Eesti Maaülikooli 2023. aastal valminud Eesti maismaaökosüsteemide hüvede (ökosüsteemide teenuste) sotsiaalmajandusliku väärtuste üleriigilisel hindamisel ja kaardistamisel tehnilises lõpparuandes toodud materjale kasutades mõningate kohandustega mõju hindamiseks turba kaevandamisele. Keskkonnaametile esitatud taotluse kohaselt kaevandatavat turvast ei plaanita kasutada ainult energeetikasektoris energia saamise eesmärgil. Seega liigitub antud juhul tegevus maakasutuse, maakasutuse muutuse ja metsanduse sektorisse (tuntud ka kui LULUCF sektorisse).

Keskkonnaamet hindas taotletava tegevusega kaasnevat ökosüsteemide teenustele kaasneda võivat kulu ning seda, mis on taotluse kohaselt kaevandatava maavara kaevandamisest saadav eeldatav lisandväärtus parimate teadmiste järgi seisuga 20.01.2026. Analüüsi tulemusena selgus, et mudelarvutuses seitsme standardiseeritud teenuse keskvväärtuses jäi taotletav turbatoomisala seisundiklassi nr 2,2, mille alusel liigitatakse see ökosüsteemiteenuste seisundiklassi „vilets“. Sellisel juhul rahaline kasu peab olema võrdväärne ökoloogilise kahjuga või seda ületama.

Ökosüsteemide teenuste rahaliseks väärtuseks taotletaval alal saadi 5 562 729,00 eurot. Taotluse kohaselt on kaevandatava hästilagunenud turba kogus 82 tuhat tonni. Suur osa Eestis kaevandatud turbast eksporditakse põllumajandussaaduste kasvatamiseks teistes riikides, ning seega üldist panust toidu julgeolekusse globaalselt on raske rahas väärtustada. Võttes aluseks Kliimaministeeriumis valmiva turba tootmise majandusanalüüsi andmed seisuga 04.09.2024, siis lisandväärtus Eestis tonni kaevandatud turba kohta võiks olla 46,4 eurot. Arvestades taotluses toodud kaevandatava turba koguseid, siis saadi tänaste hindade juures potentsiaalseks lisandväärtuseks kaevandamisel 3 804 800,00 eurot.

Keskkonnaameti hinnangul seega eeldatav kaevandamisel saadav rahaline kasu on väiksem kui ökoloogiline kahju. Arvestades, et Põdrasoo turbatootmisala mäeeraldiselt on varasemalt juba kaevandatud ning käesoleva keskkonnaloa muutmisega soovitakse turbatootmisala peamiselt korrastada ja mäeeraldise lõunaosa lahustükil maavaravaru ammendada siis kaalutluse tulemusel leiti, et loodusvara kasutus on otstarbekas ja säästlik.

Eelnevale tuginedes saab väita, et eeldatavalt ei ole loodusvara kasutus raiskav ning sellest kaalutlusest lähtuvalt loa andmiseks takistust ei esine. Keskkonnaloa andja keeldub

keskkonnaloa andmisest, kui loa alusel kavandatava tegevuse käigus kasutatakse loodusvarasid ebaotstarbekalt või põhjustatakse loodusvarade seisundi olulist halvenemist, arvestades taastuva ja taastumatu loodusvara säästva kasutamise põhimõtet (MaaPS § 55 lõige 1 koosmõjus KeÜS § 52 lõike 1 punktiga 7). MaaPS § 55 lõike 2 punkti 10 kohast keeldumise alust Keskkonnaameti hinnangul käesoleval juhul ei esine.

MaaPS § 55 lõike 2 punkt 11 sätestab, et keskkonnaloa andmisest keeldutakse, kui kohaliku omavalitsuse üksus ei ole nõus keskkonnaloa andmisega. Rõuge Vallavalitsus nõustus loa andmisega 27. veebruar 2024 otsusega nr 1-3/11. Seega ei esine MaaPS § 55 lõike 2 punkti 11 kohast keeldumise alust.

MaaPS § 55 lõike 2 punkt 12 sätestab, et keskkonnaloa andmisest keeldutakse, kui taotletava keskkonnaloa alusel tehtavad tööd võivad oluliselt ebasoodsalt mõjutada kaitstavat loodusobjekti ja seda ebasoodsat mõju ei saa muul viisil vältida kui loa andmisest keeldumisega.

Keskkonnaameti 09.01.2026 nr DM-126038-16 kinnitatud KMH eelhinnangu järeldus oli, et kavandatava tegevusega ei kaasne olulist keskkonnamõju. Seega ei esine MaaPS § 55 lõike 2 punkti 12 kohast keeldumise alust.

MaaPS § 55 lõike 3 punkt 1 sätestab, et kaevandamisloa andmisest võib keelduda, kui taotlejale on määratud rohkem kui üks karistus kaevandamisjäätmete käitlemise nõuete eiramise eest ja selle andmed ei ole karistusregistrist kustutatud. Keeldumise alus on kontrollitud menetluse käigus. Ettevõtte Roosa Turvas AS ei ole seisuga 25.02.2026 karistusregistrisse kantud kaevandamisjäätmete käitlemise nõuete eiramise eest. Seega ei esine MaaPS § 55 lõike 3 punkti 1 kohast keeldumise alust.

Maavara kaevandamiseks ja töötlemiseks kasutatava maa katastriüksuse sihtotstarve määramise ja muutmise nõuded on sätestatud maakatastriseaduses. Põdrasoo turbaala (katastriüksuse tunnus 69702:001:1600) ja Põdrasoo turbatootmisala (katastritunnus 69702:001:1590) sihtotstarve on turbatööstusmaa 100%.

3.5. Kõrvaltingimuste seadmine

Haldusorgan võib anda haldusakti kõrvaltingimusega, milleks muu hulgas on haldusakti hilisema muutmise, kehtetuks tunnistamise või kõrvaltingimuse kehtestamise võimaluse jätmine (HMS § 53 lg 1 p 4). Haldusakti kõrvaltingimuse võib määrata siis, kui haldusakti andmine tuleb otsustada halduse kaalutusõiguse alusel (HMS § 53 lg 2 p 3). Keskkonnaluba on haldusaktiks, mille andmise või mitte andmise ning mille kehtivuse otsustab loa andja kaalutusõiguse alusel.

HMS § 3 lõike 1 kohaselt võib haldusmenetluses piirata isiku põhiõigusi ja -vabadusi ning tema muid subjektiivseid õigusi ainult seaduse alusel. Haldusmenetluse üksikasjad määrab haldusorgan kaalutusõiguse alusel (HMS § 5 lõige 1). Kaalutusõigus tuleb teostada kooskõlas volituste piiride, kaalutusõiguse eesmärgi ning õiguse üldpõhimõtetega, arvestades olulisi asjaolusid ning kaaludes põhjendatud huve (HMS § 4 lõige 2).

MaaPS § 56 lõike 1 punkti 9 kohaselt märgitakse kaevandamisloale meetmed, mis seatakse maapõue kaitse ja maavara ratsionaalse kasutamise tagamiseks ning inimese tervisele, varale ja keskkonnale kaevandamisest tuleneva keskkonnanahäiringu vähendamiseks. Keskkonnaloaga reguleeritakse mäeeraldisel ja mäeeraldise teenindusmaal läbiviidavaid tegevusi ning nähakse ette leevendusmeetmed otseselt kaevandamisest tulenevatele keskkonnamõjudele. Kõrvaltingimused ja seirevajadused sätestatakse keskkonnaloa eriosades vastavalt asjakohasusele.

Kehtivale keskkonnaloale nr VO-008 on kantud üks kõrvaltingimus:

1. *Turbatootmisalalt ärajuhitavas kuivendusvees seiratavad parameetrid, seire sagedus ja aeg määratakse vee erikasutusloaga.*

Põdrasoo turbatootmisala vee erikasutuse keskkonnaluba nr L.VV/331969 liidetakse maavara kaevandamise loale VO-008, mistõttu eeltoodud kõrvaltingimus ei ole enam asjakohane ja kustutatakse loalt.

Põdrasoo turbatootmisalal on teada järgmiste kaitsealuste liikide esinemine: teder (*Lyrurus tetrix*; KLO9132925), jõgitiir (*Sterna hirundo*; KLO9134180). Piirneval alal on teada metsis (*Tetrao urogallus*; KLO9101757). Negatiivset mõju on analüüsitud Keskkonnaameti 09.01.2026 otsuses nr DM-126038-16 „Põdrasoo turbatootmisala keskkonnaloa nr VO-008 muutmise taotlusele keskkonnamõju hindamise algatamata jätmine“ tuginedes Eesti Ornitoloogiaühingu eksperthinnangule „Põdrasoo turbaraba linnustiku eksperthinnang“.

Eesti Ornitoloogiaühingu koostatud ekspertarvamuses on välja toodud, et jõgitiiru kavandatav turbatootmise tegevus oluliselt ei mõjuta eeldusel et sellega ei kaasne sekundaarse veekogude täitmist või veetaseme langetamist. Ekspertarvamuses on leitud, et tedre jaoks kaasneb taotletava kaevandusala taaskasutamisega uuesti täiendav elupaiga pindala kadu ja killustumine ning selle kvaliteedi langus läbi puistu koosseisu ja iseloomu muutuste seoses turbatootmiseks vajalike tegevustega aga samuti läbi sellega kaasneva häirimise. Praegu ilma aktiivse tootmiseta on Põdrasoo tedre asurkond jätkuvalt olulise ehk prioriteetse arvukustasemega ning arvestades nii üldist liigi arvukuse langust kui Nursipalu harjutusala mõjusid on vajalik liigi seisundit kahjustavaid tegevusi mitte planeerida.

Ekspertarvamuses on leitud, et metsise ohustatust ja tundlikkust arvestades varem rajatud kaevandusala uuesti kasutuseks avamine ja vastava tegevusega edasi jätkamine kõige probleemsem järgmistel põhjustel:

- Varem rajatud freesväljaku taimkate on taastunud ja see on muutunud metsisele atraktiivseks varakevadiseks pesitsuseelseks toitumisalaks kõrval asuvate pesitsuselupaikade ja mänguelupaikade vaates. Pinnase uuesti koorimine ja puude eemaldamine muudaks ala metsisele sobimatuks.
- Kuivenduse mõjude süvenemine pikemas plaanis raskendab Hurda kompensatsiooniala elupaikade kvaliteedi taastumist ja põhjustab elupaikade barjääriefekti ning killustumist ja võib soodustada röövlust (eriti koosmõjus jahilukite lisasöötmisega).
- Turbatootmise tehnika töö ja inimeste viibimine tootmisalal häiriks ka naabruses olevate heakvaliteediliste elupaikade kasutamist metsise poolt (sihtkaitsevööndi kaitseriim

kõrvalasuvas elupaigas tähendab ka ajalise liikumiskiirangu kehtestamist). Mürähäiringute vältimine on eriti oluline sellest aspektist, et põhja suunast lähtuv Nursipalu militaarharjutuste müra avaldab seal niigi kaugele ulatuvat mõju ja seetõttu on rahuala tagamine Põdrasoo ja Türgüsoo piirkonnas eriti oluline kaitsemeede.

- Kuivõrd taotletava tootmisala naabruses asuv Hurda püsielupaik on määratud Nursipalu harjutusväljaku lähimaks ja üheks olulisemaks kompensatsioonialaks, siis tuleb sinna täiendava 3 metsisekuke elupaigamahtuvuse saavutamiseks tagada kogu püsielupaiga ja moodustatava kaitseala elupaiga maksimaalne kvaliteet. Selle eesmärgi täitmisele ei aita kaasa taastuma hakanud vana tootmisala uuesti avamine koos selle kõigi negatiivsete mõjudega. Vastupidi, Nursipalu kompensatsiooniala tuleks seatud eesmärkide täitmiseks pigem laiendada vanade tootmisalade võrra ja sealne looduslik veerežiim taastada kui detailsem inventeerimine tuvastab nende olulisust kohaliku metsise asurkonna jaoks, et tagada elupaikade võimalikult suur sidusus ja kvaliteet.

Keskkonnaamet täpsustas 09.01.2026 otsuses nr DM-126038-16 „Põdrasoo turbatootmisala keskkonnaloa nr VO-008 muutmise taotlusele keskkonnamõju hindamise algatamata jätmine“ ekspertarvamuses toodud väidet Põdrasoo turbatootmisala (katastritunnus 69702:001:1590) kohta järgnevalt:

- Kuivõrd taotletava tootmisala naabruses asuv Hurda püsielupaik on määratud Nursipalu harjutusväljaku lähimaks ja üheks olulisemaks kompensatsioonialaks, siis tuleb sinna täiendava 3 metsisekuke elupaigamahtuvuse saavutamiseks tagada kogu püsielupaiga ja moodustatava kaitseala elupaiga maksimaalne kvaliteet. Selle eesmärgi täitmist ei mõjuta negatiivselt taotletava vana tootmisala (põhjapoolne Põdrasoo turbatootmisala (katastritunnus 69702:001:1590)) korrastamine.

Eesti Ornitoloogiaühingu poolt koostatud ekspertarvamuses esitatud seisukohtade kohaselt:

- jõgitiiru planeeritav tegevus ei mõjuta kui säilitatakse sigimisveekogud;
- nii taotletav tootmisala kui sekundaarsete veekogudega ammendunud tootmisala on ka praegusel häiringutevabal perioodil kujunenud olulisteks vee- ja soolinnustiku elupaikadeks. Sellest lähtuvalt tuleb turbatootmisala korrastamisel võtta sihteesmärgiks märgala ja märgade metsade koosluste taastamine sellisel viisil, et linnustiku väärtuste säilimine oleks tagatud. Korrastamisprojekti koostamisse kaasata ka ornitoloogid. Projektis tuleb ette näha olemasolevate veekogude säilimist ja linnustikule kasutatavust soodustavad lahendused, samuti on soovitatav suuremal järvikul tehis- ja eriti ujuvsaarte kujundamine või lisamine, et tagada veelinnustiku pesitsusedukus.

Maa- ja Ruumiamet esitas 09.02.2026 kirjaga nr 7-1/25/11553-3 (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 10.02.2026 nr DM-126038-18) seisukoha, mille kohaselt nõustub Maa- ja Ruumiameti maaparanduse osakond keskkonnaloa muutmisega alljärgneval tingimusel, mis tuleb lisada haldusakti tingimustesse:

- *Turbatootja peab perioodiliselt kontrollima äravoolukraavide tehnilist seisukorda ning rakendama meetmeid turbaheljumi edasikandumise takistamiseks maaparandusehitiste eesvoolukraavidesse.*

Eeltoodust tulenevalt seab Keskkonnaamet Põdrasoo turbatootmisala keskkonnaloa nr VO-008

kõrvaltingimusteks keskkonnamõju hindamise algatamata jätmise otsuses toodud leevendavad keskkonnameetmed ning Maa- ja Ruumiameti 09.02.2026 kirjas nr 7-1/25/11553-3 esitatud tingimuse:

1. *turbatootja peab perioodiliselt kontrollima äravoolukraavide tehnilist seisukorda ning rakendama meetmeid turbaheljumi edasikandumise takistamiseks maaparandusehitiste eesvoolukraavidesse;*
2. *tedre mänguperioodil häiringute vältimiseks on Põdrasoo turbatootmisala lõunatükil (Põdrasoo turbaala, katastritunnus 69702:001:1600) turba tootmine keelatud perioodil 15.03- 15.05;*
3. *Põdrasoo turbatootmisala korrastamisprojekti koostamisesse tuleb kaasata metsise, tedre ja jõgitiiru elupaiganõudlust tundev ekspert;*
4. *tulenevalt Põdrasoo turbatootmisala põhjatüki (katastritunnus 69702:001:1590) kujunemisest metsisele atraktiivseks varakevadiseks pesitsuseelseks toitumisalaks kõrval asuvate pesitsus- ja mänguelupaikade vaates on kaevandamine Põdrasoo turbatootmisala põhjatükil keelatud. Lubatud on ala korrastamine.*
5. *juhul kui Kodaniku kinnistu (katastritunnus 69702:001:0282) omanik annab nõusoleku ettevõttele Roosa Turvas AS korrastamistööde teostamiseks tuleb järgida kõrvaltingimust: Põdrasoo turbatootmisalal tuleb negatiivse mõju vältimiseks jõgitiirule säilitada sigimisveekogud, seda eelkõige Kodaniku (katastritunnus 69702:001:0282) katastriüksusel.*

3.6. Avalikustamise käigus esitatud ettepanekute ja vastuväidete kaalumine

Põdrasoo turbatootmisala keskkonnaloa nr VO-008 muutmise taotluse avalikustamisel ettepanekuid ja vastuväiteid ei laekunud.

Keskkonnaloa nr VO-008 muutmise otsuse ja loa eelnõu avalikustamise käigus laekus Maa- ja Ruumiamet 09.02.2026 kirjaga nr 7-1/25/11553-3 esitatud (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 10.02.2026 nr DM-126038-18) seisukoht, mille kohaselt nõustub Maa- ja Ruumiameti maaparanduse osakond keskkonnaloa muutmisega tingimuslikult.

3.7. Otsekohalduvad nõuded

Keskkonnaloaga kaasnevad käitajal seadusandlusest tulenevad õigused ja kohustused. Ettevõtte peab järgima MaaPS, VeeS ja nende alamaktides kajastatud nõudeid ning kohustusi. Keskkonnaamet on seisukohal, et seadusandlusest tulenevaid nõudeid ei ole otstarbekas kanda keskkonnaloale. Olulisemad keskkonnavalased kohustused loa omajale on toodud Keskkonnaameti kodulehel rubriigis „Keskkonnakaitseloa omaja meelepea“.

Kohustused on leitavad Keskkonnaameti kodulehe aadressilt: [Loa omaja meelepea|Keskkonnaamet](#).

[1] Keskkonnaportaali Pinnaveekogumite seisundiinfo
<https://keskkonnaportaal.ee/et/teemad/vesi/pinnavesi/pinnaveekogumite-seisundiinfo>

VAIDLUSTAMINE

Otsust on võimalik vaidlustada 30 päeva jooksul teatavaks tegemisest, esitades vaide haldusakti andjale haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.

(allkirjastatud digitaalselt)

Siret Punnisk
juhataja
maapõuebüroo

Lisad:

1. Keskkonnaluba
2. Mäeeraldise plaan
3. Geoloogilised läbilõiked
4. Korrastatud maa plaan

Teadmiseks: Eesti Geoloogiateenistus, Maa- ja Ruumiamet, Riigimetsa Majandamise Keskus, Rõuge Vallavalitsus, Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet

Helen Lukas
spetsialist
maapõuebüroo